

בס"ד תמוז תשפ"ו 07/26

תנ"ך חמ"ד

התאמות בדרכי היבחנות לתלמידים עם לקויות למידה ו/או הפרעת קשב

התהליכים הנוגעים בהיבטים השונים בטיפול בתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב מצריכים התערבות וסיוע בתהליכי למידה, והם ביטוי לעידן שבו ההתערבות, הטיפול וההתקדמות של התלמיד קודמים לשימוש בהתאמות בדרכי היבחנות. לשם כך נדרשת התארגנות מערכתית ועבודת צוות סדירה בכל הקשור לטיפול בתלמידים אלו.

מסמך זה כולל שני חלקים

א) היערכות בית ספרית לתהליכים הנוגעים בטיפול בתלמידים עם לקויות למידה ו/או הפרעת קשב, המצריכים התערבות וסיוע בתהליכי למידה ובדיקת נחיצות והגשת בקשה למתן התאמות בדרכי היבחנות.
ב) הנחיות ליישום ההתאמות בדרכי היבחנות במועד חורף וקיץ תשפ"ו.

חלק א

היערכות, בדיקה ובקרה לקראת בחינות הבגרות (יש להתעדכן מידי שנה בחוזר הנהלים של אגף לקויות למידה):

התאמות בדרכי היבחנות לתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב נועדו לפצות על קשיים ממקור נוירולוגי, הגורמים להפרעת למידה שאינה מאפשרת את הבעת הידע הקיים. ההתאמות מאפשרות לתלמידים אלו לעקוף את תחומי הקושי ללא המגבלות הנובעות מהלקות ולתת ביטוי הולם לידיע שרכשו. יחד עם זאת, אם אובחנה אצל התלמיד לקות למידה, אין משתמע בהכרח, כי קיימת הפרעת למידה. מרבית התלמידים יצליחו ללמוד ולהתקדם ולהביע את ידיעותיהם בעזרת האסטרטגיות ודרכי פיצוי שרכשו ולא יזדקקו לשימוש בהתאמות בדרכי היבחנות.

כאשר המורה מזהה פערים בין הידע שהתלמיד רכש לבין יכולתו לבטא את הידע, חשוב לקיים היוועצות בצוות המקצועי ולתכנן עבור התלמיד תכנית התערבות שתאפשר למידה עצמאית באמצעות הקניית אסטרטגיות למידה, ארגון ותכנון.

אם לאחר ההתערבות שינון והתנסות עדיין עולה שאלה בדבר נחיצות ההתאמות בדרכי היבחנות, ניתן לבדוק זאת לאחר שקיימת הסכמה בצוות כי:

- קיים ידע בתחום הדעת
- השערת הצוות היא כי אין מקור אחר המעכב את הבעת הידע
- זוהו נקודות החוזק ואין בהם בכדי לסייע לתלמיד לעקוף את הקושי בהבעת הידע
- התלמיד עבר התערבות הכוללת משוב ובקרה ועדיין אינו מצליח להביע את ידיעותיו
- מבחן ללא התאמות אינו מאפשר את הבעת הידע

חלק ב

התאמות בדרכי היבחנות הקיימות תנ"ך חמ"ד בכלל השאלונים כפי שיפורט להלן

- התאמות המתייחסות לשינויים בתנאי הבחינה: הארכת זמן בשיעור 25%, הגדלת שאלון הבחינה.
- התאמות המתייחסות לשינויים בתנאי הבחינה, דרך ההצגה, במתן תגובה ובתוכן: השמעת שאלון הבחינה, הקלדת תשובות הבחינה על גבי מחשב, בחינה בעל פה, מבחן מותאם (מבחן מותאם יתקיים רק במתווה ההבחנות של בחינה בהיקף של 70%. במתווה החדש בו השאלונים החיצוניים הינם בהיקף של 30% מהחומר הנלמד אין מבחן מותאם).
- מבחן בע"פ - ההתאמה מיושמת על ידי מורה המקצוע שאושר לבחון בעל פה ושאינו המורה של התלמיד, ומאושר במאגר בוחנים ומעריכים של המרב"ד.

שאלונים 2371/2575/2381/2585 מיושמים במערכת ה- i-Test לתלמידים זכאי התאמות של השמעת שאלון והקלדת תשובות על גבי מחשב.

לקראת היבחנות במבחן ב-iTest קיימת חשיבות רבה לתרגול ולכן חובה על בית הספר לתרגל עם התלמידים את בחינות התרגול וההדמיה של מט"ח על פי לוח הזמנים שמפרסם אגף הבחינות.

שאלונים 2374/2384 וכן שאלונים של נבחני משנה אינם מיושמים במערכת ה- i-Test, ולכן יישום ההתאמות השמעה/הקלדה יתבצע על ידי גורם אנושי.

מבחן מותאם

זהו מבחן מותאם לתלמידים עם הפרעת למידה ספציפית המקשה על התלמיד לענות על המבחן במלואו או הפוגעת באיכות התשובות. שאלון הבחינה המותאם הוא השאלון הרגיל וכולל שינויים בכללי המענה כגון הפחתת סעיף או הגדלת בחירה. הבחינה מתבצעת על גבי טופס הבחינה הרגיל המוגש לכלל התלמידים ובאותו חדר.

שימו לב!

- הבחירה בבחינה מותאמת לא תאפשר להפחית מחומר הלימוד לבחינה. לכן, תלמידים שאושרה להם היבחנות במבחנים מותאמים במקצועות רבי מלל על ידי הוועדה המחוזית/במסגרת התכנית "מלקויות ללמידה", ילמדו את כל החומר הנדרש לבחינות הבגרות במהלך השנה.
- בחלק מן המבחנים בעקבות צמצום השאלות, משקל השאלה במבחן המותאם גבוה ממשקל השאלה במבחן הרגיל. עובדה זו דורשת מן התלמיד רמת ידע ודיוק גבוהה יותר בנושא השאלה. אי לכך מומלץ לשקול בכל מקרה את טובת התלמיד ולראות באיזה מן השאלונים סיכויי להצליח גדולים יותר – בשאלון הרגיל או בשאלון המותאם.

להלן אופן המענה על המבחן מותאם בתנ"ך חמ"ד בשאלוני הבסיס במתווה ההבחנות והחדש, בשאלוני ההגבר ובשאלוני נבחני המשנה

ביתה י"א

3 יח"ל - שאלון 2381 מתווה הבחנות (שאלון 2325 מתווה חדש)

פרק	נושא	מספר שאלות בפרק	מספר שאלות למענה כלל התלמידים	ניקוד	מספר שאלות למענה במבחן מותאם	ניקוד
פרק א	בראשית	5	3	3X22=66	2	60= 30X2
פרק ב	ישעיהו	2	1	1X20 =20	1	25=25X1
פרק ג	מלכים תהלים יונה רות	1 מלכים 1 תהלים 1 יונה 1 רות	1	1X14=14	1	15=15X1
סה"כ			5	100	4	100

5 יח"ל - שאלון 2585 - מתווה הבחנות (שאלון 2525 מתווה חדש)

פרק	נושא	מספר השאלות בפרק	מספר שאלות למענה כלל התלמידים	ניקוד	חוקי מענה מבחן מותאם	ניקוד מבחן מותאם
פרק א	בראשית	5	3	3X22=66	2	60= 30X2
פרק ב	ישעיהו מצומצם	2	1	1X20 =20	1	25=25X1
פרק ג	ישעיהו מורחב/ תהלים/ יונה/ רות	1 ישעיהו מורחב 1 יונה 1 תהלים 1 רות	1	1X14=14	1	15=15X1
סה"כ			5	100	4	100

שאלון הגבר 2551 (ניתן להבחן בשאלון זה בקיץ של כיתה י"א או בקיץ של י"ב)

פרק	הנושא	מספר שאלות בפרק	שינוי חוקי מענה תשפ"ז	ניקוד	חוקי מענה מבחן מותאם	ניקוד מבחן מותאם
א'	ידע	8	5	$5 \times 8 = 40$	4	$4 \times 10 = 40$
ב'	ידע - הקשר רחב	4	2	$2 \times 18 = 36$	2	$2 \times 18 = 36$
ג'	ידע - נושאי רחב	2	1	$1 \times 24 = 24$	1	$1 \times 24 = 24$
סה"כ			8	100	7	100

כיתה י"ב

3 יח"ל שאלון 2371 מתווה הבחנות (ושאלון 2315 מתווה חדש)

פרק	הנושא	מספר שאלות בפרק	שינוי חוקי מענה תשפ"ז	ניקוד	חוקי מענה מבחן מותאם	ניקוד מבחן מותאם
א' ב' ג' ד'	דברים פתיחה וסיכום	1 שאלה פתיחה 1 שאלה סיכום	1	1X22=22	1	5 X 20 =100
	דברים מצוות ממוקדות	4	1	1X22=22	1	
	מלכים ירמיה יחזקאל	3 (שאלה נפרדת במלכים)	2	2X21=42	2	
	עזרא ונחמיה	3	1	1X14=14	1	
סה"כ		11	5	100	5	100

5 יח"ל שאלון 2575 מתווה הבחנות (שאלון 2515 מתווה חדש)

פרק	הנושא	מספר שאלות בפרק	שינוי חוקי מענה תשפ"ז	ניקוד	חוקי מענה מבחן מותאם	ניקוד מבחן מותאם
א ב ג ד	דברים פתיחה וסיכום	2 שאלות (משולבות פתיחה וסיכום)	1 (משולבות פתיחה וסיכום)	1X25=25	1	100 = 25X4
	דברים מצוות ממוקדות	4	1	1X25=25	1	
	ירמיהו יחזקאל	3	2	15x2=30	1	
	עזרא ונחמיה וחגי + סעיף ג שאלת נושא הקשורה בסעיפים הקודמים (ללא מקורות)	2	1	20x1=20 סעיף א וב 12 נק' סעיף ג – 8 נק'	1	
סה"כ		11	5	100	4	100

שאלוני השלמה לבחני משנה
שאלון 2382 – השלמת יחידה א' לתלמידי 3 או 5 יח"ל – לבחני משנה
(חלופה ליחידה הפנימית של 2383)

פרק	הנושא	מספר שאלות בפרק	שינוי חוקי מענה תשפ"ז	ניקוד	חוקי מענה מבחן מותאם	ניקוד מבחן מותאם
א	במדבר	5	יש לענות על 4 שאלות מפרקים א-ב: לפחות על 2 שאלות מפרק א ולפחות על שאלה אחת מפרק ב 19 נק' ל שאלה	4X19=76	יש לענות על 4 שאלות מפרקים א-ב: לפחות על 2 שאלות מפרק א ולפחות על שאלה אחת מפרק ב	4X19=76
ב	מלכים	3				
ג	בקיאות בספר מלכים	2	1 4 נק'	1 X 4 = 4	1	1 X 4 = 4
		7	5 4 נק'	5 X 4=20	4	4 X 5=20
סה"כ		17	10	100	9	100

שאלון 2562

משמש כחלופה ליחידה הפנימית של יחידות ההגבר 2563

פרק	הנושא	מספר שאלות בפרק	שינוי חוקי מענה תשפ"ז	ניקוד	חוקי מענה מבחן מותאם	ניקוד מבחן מותאם
א'	הגמול – איוב	3	חובה לענות על 4 שאלות יש לענות לפחות על שאלה אחת מיחידה א (הגמול – איוב)	4X25 = 100	ללא שינוי בחוקי המבחן הרגיל	
ב'	דמויות מופת	2				
ג'	ארבעה נביאים	2				
ד'	פרשנות רש"י ורמב"ן	2				
סה"כ		9	4	100	4	

ההתאמות שתאושרנה בוועדה (בית ספרית/מחוזית/ערר/ מערך מל"ל שבשפ"ח) עבור התלמיד, יהיו תקפות בהתאם למצוין באישור ובכפוף לנהלי האגף ללקויות למידה המתעדכנים מידי שנה. תוקף האישור הינו עד תום לימודיו של התלמיד בתיכון ועד גיל 25.

שימו לב – המתווה החדש מאפשר היבחות במקצועות המח"ר בקיץ כיתה י'. בכיתות אלה נדרשת היערכות בית ספרית והגשה לוועדת התאמות מחוזית.

היבחות במבחני בגרות פנימיים:
בבחינות הבגרות הפנימיות - עבור תלמידים עם לקויות למידה ו/או הפרעת קשב שאושרו להם ההתאמות בוועדה מחוזית/ במרכזי מל"ל - המבחנים הפנימיים יתקיימו בהתאם לנהלים ולאופן הביצוע בבחינות הבגרות החיצוניות.

בהצלחה רבה!

אשרית פרידמן
מ"מ מפמ"ר תנ"ך בחמ"ד

הילה אהוד מור חיים
מפקחת, ממונה על מערך האבחון וההתאמות
אגף לקויות למידה, שפ"י

קישורים:

[מסמך "יישום התאמות בדרכי היבחות בבחינות הבגרות לתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב"](#)

[חוברת "מלקויות ללמידה- התוכנית המערכתית"](#)

[חוברת "מודל התגובה להתערבות"](#)

[אתר מפמ"ר](#)

יצירת קשר:

לכל שאלה בנוגע לאיתור, התערבות וטיפול בתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב, ניתן לפנות למדריכים המרכזים המחוזיים בתחום לקויות למידה:

מחוז	שם המדריך/ה	כתובת ליצירת קשר
מחוז ת"א	גב' רחלי פריד, מדריכה מרכזת מחוזית ומרכזת וועדות התאמה מחוזיות	rachelifr@education.gov.il
מחוז מרכז	גב' חווה פלדמן, מדריכה מרכזת מחוזית ומרכזת וועדות התאמה מחוזיות	havafe@education.gov.il
מחוז צפון	גב' אדית ורדי מרכזת וועדות התאמה מחוזיות גב' דנה בן צבי, מדריכה מרכזת מחוזית	aditva@education.gov.il
מחוז חיפה	גב' רויטל לירן-חנוני, מדריכה מרכזת מחוזית ומרכזת וועדות התאמה מחוזיות	revitalha@education.gov.il
מחוז ירושלים+מנח"י	גב' אתי דבש, מרכזת ועדות התאמה מחוזיות גב' רויטל מאור, מדריכה מרכזת מחוזית	etidv@education.gov.il
מחוז דרום	גב' יונית סחייק, מדריכה מרכזת מחוזית ומרכזת וועדות התאמה מחוזיות	yonitsh@education.gov.il
מחוז חרדי	מר בנצי רבי, מדריך מרכז מחוזי	miryamso@education.gov.il
חינוך התיישבותי	גב' טל אשר, מדריכה מרכזת מחוזית ומרכזת וועדות התאמה מחוזיות	judiese@mchp.gov.il

במקרים חריגים בהם לא ניתן מענה מהמחוז ניתן לפנות למדריכות הארציות:

שם המדריכה	טלפון	מייל
הילי שמיר	052-5987182	hillish@education.gov.il
נרית מאיר טל	052-5951787	niritmeirmaoz@gmail.com